

➔ KARCINOM ENDOMETRIJUMA ČINJENICE

Šta je karcinom endometrijuma?

Materica ili uterus je šupalj, mišićni organ u kom se razvija plod tokom trudnoće. Karcinom materice je četvrti po učestalosti karcinom kod žena u Evropi, a u 2012. godini je dijagnostikovano kod približno 100 000 žena¹.

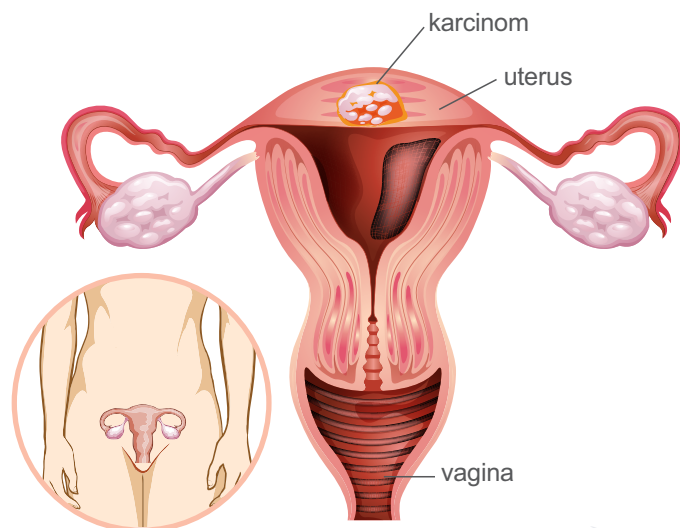
Najčešći tip karcinoma materice je endometrijalni karcinom, koji se razvija iz sloja materice zvanog endometrijum. Postoje dva tipa endometrijalnog karcinoma, koji se razlikuju pod mikroskopom i verovatno zahtevaju različite pristupe lečenju².

TIP 1

karcinom čini oko **80%** svih karcinoma endometrijuma. Povezan je sa povišenim vrednostima estrogena, obično sporo raste i ređe se širi van materice.

TIP 2

karcinom nije povezan sa nivoom estrogena, brže raste i češće se širi u druge delove tela.

➔ Kako se dijagnostikuje karcinom materice?

Prvi simptom karcinoma materice obično je abnormalno vaginalno krvarenje:

- Nakon menopauze, krvarenje je u bilo koje doba.
- Pre menopauze, krvarenje između ciklusa ili nakon polnog odnosa.

Drugi simptomi uključuju:

- Vaginalni sekret
- Bol tokom i nakon odnosa
- Bol u donjem delu trbuha

Abnormalno vaginalno krvarenje može biti simptom i mnogih drugih nekarcinomskih stanja koja zahvataju matericu (npr miomi), stoga je testiranje neophodno kako bi se potvrdila dijagnoza karcinoma materice.

Ovi testovi podrazumevaju:

- Pregled male karlice kako bi se utvrdilo stanje materice, vagine, jajnika i bešike
- Bris za pregled ćelija sa grlića
- Ultrazvučni pregled, najčešće vaginalni
- Histeroskopiju: pregled unutrašnjosti materice pomoću histeroskopa (tanki cev sa teleskopom na kraju)
- Biopsiju endometrijuma ili kiretažu: uzimanje tkiva iz unutrašnjosti materice za pregled pod mikroskopom.

➔ Kako se karcinom materice može sprečiti, prevenirati?

Uzrok nastanka karcinoma materice je nepoznat, a faktori koji povećavaju rizik za njegov nastanak uključuju:

- Stariju životnu dob: većina slučajeva se dijagnostikuje nakon menopauze
- Veća izloženost ženskom polnom hormonu, estrogenu, npr. zbog rane prve menstruacije ili kasne menopauze
- Gojaznost, verovatno zbog toga što se tako povećava nivo estrogena
- Diabetes (šećerna bolest), moguće zbog toga što postoji rezistencija („otpornost“) na insulin, koji može stimulirati rast ćelija karcinoma, a obično je povezan sa gojaznošću
- Majka ili sestra su imale karcinom endometrijuma
- Lynch sindrom, poznat i kao hereditarni ne-polipoidni karcinom kolona (HNPCC), nasledno stanje koje povećava rizik nastanka karcinoma endometrijuma i debelog creva u mlađem životnom dobu
- Dugoročno lečenje Tamoxifen-om, lek koji se koristi da prevenira povratak karcinoma dojke kod žena u postmenopauzi
- Žene koje nisu rađale

Evropa ima jednu od najviših stopa karcinoma materice u svetu, više od 1 u 20 karcinoma kod žena čini karcinom endometrijuma, a broj slučajeva raste⁴. Ovo je delom zbog starenja evropske populacije, ali i porast gojaznosti je značajan faktor koji doprinosi ovome⁵.

Trenutno nema skrining testova, ali karcinom materice može biti efikasno lečen ukoliko se dijagnostikuje u ranom stadijumu. Iako većina žena sa abnormalnim vaginalnim krvarenjem nema karcinom materice, od životne je važnosti za svaku ženu da se obrati svom lekaru čim primeti ovaj simptom, naročito nakon menopauze. Žene koje imaju povišen rizik za nastanak karcinoma materice zbog porodične istorije treba da imaju redovne preglede.

Smatra se da nekoliko faktora utiče na umanjeње rizika za razvoj karcinoma endometrijuma^{3, 6, 7}:

- Održavanje zdrave telesne težine, izbegavanje gojaznosti
- Fizička aktivnost
- Konzumiranje kafe, sa ili bez kofeina
- Rađanje dece
- Savremene pilule za kontracepciju (kombinovane pilule koje sadrže estrogen i progesteron ili samo progesteron „mini-pilule“) ukoliko se dugoročno koriste
- Kontinuirana kombinovana supstituciona hormonska terapija, koja kombinuje estrogen i progesteron svaki dan, smanjuje rizik, ali treba znati da ova vrsta terapije povećava rizik za nastanak karcinoma dojke.

➔ Kako se leči karcinom materice?

U Evropi su izgledi za žene sa dijagnozom karcinoma endometrijuma relativno dobri. Prosečno oko **80%** ovih žena su žive i nakon pet godina nakon postavljene dijagnoze⁸.

Standardno lečenje za karcinom endometrijuma je operacija. U nekim slučajevima, neophodno je lečenju dodati i zračnu terapiju, hemioterapiju i/ili hormonsku terapiju. Konzervativna terapija sa hormonima se može razmotriti kod mladih žena sa ranim stadijumom karcinoma materice koje žele da očuvaju plodnost.

Operacija se preporučuje za sve žene sa karcinomom materice koje mogu podneti operaciju. Vrsta operacije zavisi od karcinoma, ali za većinu žena se preporučuje odstranjenje materice, jajovoda i jajnika. Limfne žlezde se nekada odstranjuju kako bi se donela odluka o dopunskom lečenju.

Činjenice

Radioterapija (zračenje) se primenjuje kod žena kod kojih nije moguće uraditi operaciju zbog opšteg stanja ili ukoliko operacijom ne može da se ukloni čitav tumor. Takođe se primenjuje i posle operacije da smanji rizik za povratak bolesti. Radioterapija se može dati na dva načina: spoljašnjim zračenjem cele karlice ili unutrašnje zračenje pomoću tanke cevi (brahiterapija). Ukoliko je potrebno ove dve vrste zračenja se mogu primeniti jedna za drugom. Kako radioterapija može izazvati dugoročne neželjene efekte, u toku su istraživanja o tome kada je najbolje vreme za ovu terapiju i koje žene imaju korist.

Hormonska terapija progesteronom se koristi kako bi se smanjio karcinom koji se proširio na druge delove tela, ili koji je ponovo narastao nakon operacije ili radioterapije. Ova terapija se može dati samo ženama koje imaju manje agresivnu bolest ili kod kojih je mikroskopski potvrđeno prisustvo receptora na ćelijama karcinoma.

Hemioterapija se sve više koristi kod žena koje imaju uznapredovali karcinom materice, a kombinacija lekova na bazi platine može dati značajno poboljšanje. Međutim, sporedni efekti hemioterapije nisu uvek prihvatljivi za žene sa drugim ozbiljnim zdravstvenim problemima.

Činjenice

➔ Kako se leči karcinom materice?

- European Cancer Observatory: <http://eu-cancer.iarc.fr>
- EURO CARE: <http://www.eurocare.it>
- ENGAGe: <http://engage.esgo.org/en>
- Women's silent cancers: the state of gynaecological cancers in Europe.
<http://tinyurl.com/ndtwaca>
- ENGAGe network members: <http://www1.esgo.org/esgomaps/>
- ESGO: <http://esgo.org>
- European Society of Medical Oncology (ESMO). Endometrial cancer: a guide for patients:
<http://www.esmo.org/Patients/Patient-Guides>
- Cancer Research UK. Womb (endometrial and uterine) cancer.
<http://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/type/womb-cancer/> (last accessed 30 June 2015)
- Womb Cancer Support UK: <http://wombcancersupportuk.weebly.com/>

Reference:

- 1 Ferlay J, et al. Eur J Cancer 2013;49:1374-403
- 2 Stewart BW, Wild CP (eds). World Cancer Report 2014. International Agency for Research on Cancer. 2014
- 3 World Cancer Research Fund/American Institute for Cancer Research. Continuous Update Project Report. Food, nutrition, physical activity, and the prevention of endometrial cancer. 2013.
Available at <http://www.wcrf.org/sites/default/files/Endometrial-Cancer-2013-Report.pdf> (last accessed 30 June 2015)
- 4 Bray F, et al. Cancer Epidemiol Biomarkers Prev 2005;14:1132
- 5 Arnold M, et al. Lancet Oncol 2015;16:36-46
- 6 Cogliano V, et al. Lancet Oncol 2005;6:552-3
- 7 Million Women Study Collaborators. Lancet 2005;365:1543-51
- 8 ECO, European Cancer Observatory. International Agency for Research on Cancer:
<http://eco.iarc.fr/EUCAN> (last accessed 30 June 2015)

ODGOVORNI I KONTAKT

ENGAGe bi želeo da zahvali članovima Izvršne grupe na stalnoj spremnosti u radu na nadgradnji ove brošure.

ENGAGe želi da izrazi posebnu zahvalnost Udruženju ginekologa onkologa Srbije, dr Bojani Gutić, Nacionalnom predstavniku Srbije u ENYGO za prevođenje ove brošure na srpski jezik i prof dr Aljoši Mandiću na kliničkoj reviziji ove brošure.

Kontakt informacija za pacijente Udruženje ginekologa onkologa Srbije

Kontakt informacije ENGAGE:

Web-stranica: <https://engage.esgo.org/>

Kontakt: engage@esgo.org

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/155472521534076/about/>

„Distribucija je preko Udruženja ginekologa onkologa Srbije.
Udruženje nije bilo uključeno u izradu ove publikacije i ne utiče na njen sadržaj.”